25

NETSCHER (P. M.)

EENIGE DENKBEELDEN OVER DE AANVULLING VAN HET INDISCHE LEGER, IN .....

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESEA

VI-III

25 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 30-06-2010
Nomor Induk : 756/PN-Museum/2010
BIB - ID : 8435660
ITEM - ID : 0000381703g
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

EENIGE DENKBEELDEN OVER DE AANVULLING VAN HET INDISCHE LEGER, IN VERBAND MET SOMMIGE ARTIKELEN VAN HET ONLANGS AAN DE TWEEDE KAMER AANGEBODENE ONTWERP VAN WET OP DE NATIONALE MILITIE.

Wederom een artikel over de aanvulling van het leger in Indië! zal welligt menige lezer van den *Spectator* zeggen. In elken jaargang van dit tijdschrift, sedert 10 of 12 jaren, komen over dit onderwerp stukken voor; verschillende plans zijn daarover ontwikkeld, en toch wagen wij het, nogmaals de aandacht van onze lezers op dit punt te vestigen, zoowel uit hoofde van het overwegende belang der zaak, als omdat de bij de Tweede Kamer aangeboden wet op de Nationale Militie, die wij hopen dat aangenomen zal worden, de verwezenlijking van vele der vroeger door sommige schrijvers aanbevolen stelsels onmogelijk maakt. Het is dus noodzakelijk om uit te zien naar middelen, om zonder het zenden der militiens naar de koloniën, zonder vereeniging der beide legers, de geregelde aanvulling van het Indische leger, inzonderheid met Nederlanders, te bevorderen; ten einde daardoor dat leger steeds op de behoorlijke sterkte te kunnen houden, om onze oppermagt en ons prestige in die gewesten steeds met klem te kunnen handhaven.

Terecht wordt deze questie in eene onlangs uitgekomen brochure »Neêrlands hoogste staatsbelang" genoemd (1). Het is de questie, of wij met het behoud van onze koloniën een welvarende en aanzienlijke staat zullen blijven,

(1) *Neêrlands hoogste staatsbelang.* Een woord tot de Nederlandsche natie, door ALEXANDER. Kampen 1861.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

In een zeer belangrijk artikel, voorkomende in het October-nommer (1860) van dit tijdschrift, wordt een kort overzigt gegeven van de voornaamste stelsels die voor en na zijn aangeprezen als geschikt om op den duur in de voltallighouding van het Indische leger met Nederlanders te voorzien.

De schrijver noemt ons als de vier hoofdstelsels welke van verschillende zijden voorgeslagen zijn:

a. de vereeniging der legers van Nederland en Oost-Indië;

b. de oprigting van een Indisch legioen of eene reserve, waaruit men buiten en behalve de werving te Harderwijk, in de jaarlijksche behoefte aan Nederlanders bij het Indische leger zou kunnen voorzien;

c. de splitsing van het Nederl. leger in korpsen alleen uit vrijwilligers, en andere geheel uit militiens zamengesteld, waardoor de eerste steeds voor de dienst in Indië beschikbaar zouden zijn;

d. eene uitbreiding van het leger in Indië zelf.

Al deze stelsels worden door den S., op meestal zeer juiste gronden, afgekeurd, en verwijzen wij, om niet in herhaling te vervallen, naar de door hem aangevoerde argumenten. Waarom de schrijver de sub *d* vermelde »uitbreiding van het leger in Indië zelf", heeft opgenomen onder de verschillende stelsels tot voltallighouding der Indische krijgsmagt, begrijpen wij niet. Dit is eene questie die hier niet thuis behoorde; het was hier niet de vraag hoe sterk moet het leger zijn? (en wij gelooven dat het zeer zeker sterker moest wezen), maar: hoe zullen wij in staat zijn de eenmaal organiek vastgestelde sterkte voltallig te houden?

Tot oplossing dezer laatste vraag, geeft de S. echter een tot nu toe nieuw middel aan de hand, en wel: »de uitbreiding van het korps mariniers met minstens 4 of 5 bataillons, grootendeels zamengesteld uit zee-militiens, welke alsdan, zonder verkrachting van de grondwet, voor de dienst in onze koloniën zouden gebruikt kunnen worden."

Het uitbreiden van de zee-militie om haar als landsoldaten in Indie te gebruiken, zoude o. i. niet, zooals de S. zegt, geheel in den geest, — maar veeleer eene ontduiking der bepalingen van de grondwet zijn. Bij art. 186 wordt immers wel gezegd, dat een gedeelte der militie voor de dienst ter zee kan worden bestemd, en dat de militiens ook zonder hunne toestemming naar de overzeesche bezittingen mogen worden gezonden, maar tevens wordt er bijgevoegd, dat voor dat gedeelte een korter diensttijd zal worden bepaald dan voor de land-militie. Uit deze laatste clausule blijkt ten duidelijkste, dat het de bedoeling van den wetgever wel is geweest, om de zee-militiens aan boord der schepen en, in geval van nood, tot korte reizen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

naar de koloniën te gebruiken, maar niet, om hen bepaald in de overzeesche bezittingen voor de krijgsdienst te gebruiken, daar toch wel niemand, al is hij het minst met de militaire oefening en dienst bekend, er om zal denken, om een militien, die minder dan 5 jaren moet dienen (de uit- en thuisreis er bij begrepen) met goed gevolg voor de dienst in Indie te bestemmen. Ook de regering begrijpt zulks zoo, en ten bewijze hiervan kunnen wij wijzen op art. 152 van de aangeboden wet op de militie, waar wij lezen: »de zee-militie wordt bestemd tot bemanning van de verdedigingsvaartuigen voor de binnenlandsche dienst en langs de kusten," terwijl bij art. 7 dierzelfde wet, het maximum van het jaarlijksch contingent voor de zee-militie in tijd van vrede, op slechts 600 man wordt bepaald.

Aangenomen echter dat deze grondwettelijke moeijelijkheid niet bestond en dat het plan van den S. doorging, dan zou men in Indie een korps krijgen, uit den aard der zaak, door veelvuldige mutatiën en heen- en weder reizen, altijd zwak, geheel anders uitgerust en geoefend dan het leger aldaar, en wat het ergste is: onder een ander hoofd, den Minister van Marine. Voorwaar, er is reeds genoeg en te veel magtsverdeeling tot eene krachtige uitvoering van zaken in de koloniën; het zou een raderwerk te meer in de reeds zoo ingewikkelde machine zijn, en wij zien maar al te dikwijls dat dáár, waar verschillende autoriteiten tot één doel moesten zamenwerken, 's lands belang wel eens vergeten wordt voor ondergeschikte questiën van voorrang of naijver. In Frankrijk waar de ministeriën van kolonie en marine vereenigd zijn, is zulk eene combinatie uitvoerbaar, maar hier zou het aanleiding geven tot treurige botsingen en tegenwerking, even als men tijdens den Krimoorlog en vroeger bij het Engelsche leger ondervond, toen infanterie met kavallerie en artillerie met genie onder twee afzonderlijke en van elkander onafhankelijke chefs stonden.

Alexander, de schrijver van de reeds hierboven met een woord vermelde brochure (*Neêrlands hoogste Staatsbelang*), slaat een doortastender maatregel voor en verlangt niets meer of minder dan:

1°. de toestemming der natie om de Nederlandsche militie ook in onze overzeesche bezittingen als krijgsmagt te doen optreden, en

2°. de vereeniging van het leger hier te lande en in Indie tot één nationaal leger.

Hij wenscht het thans bestaande O.-I. leger langzamerhand te doen wegsmelten en in den aanvang te doen dienen, om het nieuw te scheppen leger in oefening en onderrigt bij te staan. Het nieuwe leger zou moeten gevormd worden door gedurende de vijf eerstvolgende jaren, ieder jaar een regiment infanterie met eene daaraan geëvenredigde magt aan artillerie,

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

kavallerie en genietroepen naar Indie te zenden; elk regiment zou 5 jaren dienst aldaar moeten doen en daarna afgelost worden, — terwijl de uitgezonden korpsen hier te lande door nieuwe zouden moeten worden vervangen.

Met genoegen hadden wij de zeven eerste hoofdstukken van de brochure gelezen, waarin ALEXANDER met geestdrift zijne vaderlandslievende gevoëlens op het stuk der verpligting tot de militaire dienst ontwikkelt, alhoewel wij het in vele opzigten niet met hem eens zijn. Het VIIIe hoofdstuk echter, waarin de toepassing wordt gegeven, beviel ons minder. In détails willen wij niet treden, daar de S. ook natuurlijk slechts hoofddenkbeelden heeft willen aangeven, maar zelfs die hoofddenkbeelden komen ons onuitvoerlijk voor.

Heeft ALEXANDER wel bedacht wat het zeggen wil, om elk jaar ruim 3000 man infanterie, met kavallerie, artillerie en genie en de daarbij behoorende officieren en onderofficieren, non-combattants, bagage en materieel, eenige duizende mijlen ver over den Oceaan te voeren naar Indië en hetzelfde getal jaarlijks terug, zoodat er steeds ongeveer 7000 man op zee zouden zijn. Zij moeten door de marine overgevoerd worden, verlangt A.; maar dan zou onze vloot driemaal sterker moeten zijn dan zij thans is; met andere schepen dus — en dan zou men minstens 25 transportschepen van het grootste charter daarvoor in de vaart moeten houden. Dergelijke inspanningen heeft het magtige Engeland zich getroost gedurende den Krimoorlog en den opstand in Britsch Indie, maar zij zouden onze krachten op den duur verre te boven gaan. Behalve de 8 bataillons, die na de eerste vijf jaar steeds reizende zouden zijn, wil A. de 20 bataillons die in Indië moeten zijn, alsmede de armee in Nederland voltallig houden met de militiens, *mais c'est vouloir l'impossible.* Volgens de militiewet van 1817, was het jaarlijksch contingent bepaald op 1 man van de 300 zielen. Doch spoedig zag men in dat deze ligtingen te klein zouden zijn bij het gering getal vrijwilligers dat zich voor de krijgsdienst opdeed, en reeds in 1818 werd bij eene ampliatie op de militietiewet bepaald, dat bij gebrek aan vrijwilligers tot voltallighouding van het leger op den voet van vrede, het jaarlijksch contingent zou mogen vermeerderd worden tot op 1 man van elke 300 zielen, welke laatste verhouding nu ook bij het nieuwe ontwerp van wet op de militie voor vast is aangenomen. Wanneer men echter ook het O.-I. leger er van moet aanvullen, zou men die verhouding welligt nog ongunstiger moeten maken, en daarenboven zou de dienstpligt, die thans zeer dragelijk is (daar de helft der militiens elk jaar na eenige maanden oefening naar huis gaat en de overigen niet langer dan 12 maanden achtereen behoeven te dienen) een drukkende last worden.

De geheele natie zou er als één man tegen opkomen, wanneer eene wet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

werd aangeboden welke hare zonen zou dwingen om voor 5 à 7 jaren hun bedrijf of beroep te verlaten en dienst als soldaat te gaan doen in de kolonien, en dat wel op een' leeftijd waarin zij juist zich in hun bedrijf moeten bekwamen of vestigen en waarin zij juist het vatbaarste zijn om onder den invloed der tropische zon te bezwijken.

Men moet wel bedenken dat er voor de maatschappij nog andere gewigtige belangen bestaan, dan de voltallighouding van het leger, en dat men, om in deze ééne behoefte te voorzien, niet alle anderen uit het oog mag verliezen.

Het beginsel door de grondwet en door alle latere daartoe betrekkelijke wetsontwerpen gehuldigd, dat geen Nederlander als militien, tegen zijn' wil, naar Indie mag gezonden worden, is een heilig regt dat met gulden letteren in ieders hart gegrift is. Het is waar, de verdediging van het vaderland is een pligt voor ieder ingezeten; het is waar, de kolonien zijn een kostbaar aanhangsel van ons vaderland, hoog noodig voor onze welvaart en voor ons aanzien, maar *après tout*, het vaderland is niet *ondenkbaar* zonder kolonien. De liefde voor het vaderland, in den eigentlijken zin des woords, drijft elk ingezeten tot de grootste opofferingen. Wij behoeven in den vreemde geen voorbeelden te gaan opzoeken, onze eigen geschiedenis levert ze ons op elke bladzijde; jaren van oorlog en ellende zijn er doorleefd, stroomen bloeds hebben er gevloeid, en altijd heeft men Neêrlands zonen bereid gevonden die offers te brengen. Diezelfde geestdrift heeft men bij de meeste andere natien in tijd van nood zien ontstaan, — zij is onafhankelijk van den graad van welvaart van het vaderland. Zooals de Arabier zijne woestijn, de Zwitser en Montegrijn zijne kale bergen beschint, zoo beminnen wij ons lieve kleine vaderland, met zijne dijken en molens en plassen en overstroomingen, — ons Nederland waar *onze* taal gesproken wordt, waar de geheele omgeving ons de herinneringen der jeugd geeft, waar alles ons toeroept, hier zijt gij thuis. Voor dat plekje, hoe arm het ook zou mogen worden, zal elk Nederlander, wanneer het ook noodig mogt zijn, op nieuw goed en bloed veil hebben, — geen militiewet hoe drukkend ook zou in zulke omstandigheden tegenstand ondervinden; maar geheel anders zou het worden, wanneer het niet ons volksbestaan zelf, maar slechts eene questie van meerderen of minderen rijkdom, door het al dan niet behouden onzer kolonien betrof, en men daarvoor het offer vergde van 's lands kinderen, gedwongen tot de dienst in de tropische gewesten uit te zenden!

Wij gelooven dat geen minister ooit dien eisch zal stellen en dat er nooit eene meerderheid in de Kamers zal worden gevonden, om zulk eene wet goed te keuren, al werd zij voorgedragen. Wij gelooven ook tevens echter,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat, al bestonden die bezwaren niet, al mogt men de militiens over zee zenden, het leger in Indie er zeer slecht door zamengesteld zoude zijn, hoe goed ze ook voor de dienst in Europa mogen zijn. De tijd van dienstpligtigheid der militiens (van 20—25 jaar), is juist die leeftijd waarop het ligchaam, dat nog niet tot volle mannelijke kracht en ontwikkeling is gekomen, de overgang en het langdurig verblijf in een tropisch gewest het minst kan verduren en niet bestand is tegen de vermoeijenissen en ontberingen welke door een volwassen man van 25 à 40 jaar met meer gemak worden verduurd. Het meerendeel der militiens zoude in de hospitalen wegkwijnen of op expeditien van vermoeijenis sterven. — Één man op middelbaren leeftijd, die zich in het volle besef van hetgeen hij doet, *vrijwillig* voor de dienst in O.-I. verbindt, is nuttiger dan drie onbedreven knapen, die tegen wil en dank gaan en reeds vóór hunne aankomst aldaar het heimwee hebben.

Neen, de meest rationeele en billijkste wijze om in de zamenstelling en aanvulling van een koloniaal leger te voorzien, is o. i. door vrijwillige dienstneming, en met ter zijde stelling van andere plannen, die trouwens, al waren ze aannemelijk, niet zoo spoedig in werking zouden te brengen zijn; het hoofddoel der regering moet zijn, om de werving van Nederlanders aan te moedigen en te doen toenemen, door verbetering en uitbreiding der thans bestaande middelen.

De onmogelijkheid der verwezenlijking van dit doel, is ons volstrekt uit niets gebleken. Wij gelooven alleen dat de ware weg niet is ingeslagen. Maar hier stuiten wij op de in Nederland allesoverwegende bedenking, *het geld!*

Groot-Brittannië, het eenige rijk waarmede wij, wat koloniën betreft, te vergelijken zijn, met eene bevolking van 28 millioen zielen, en waar voorzeker niet meer sympathie voor den militairen stand heerscht dan bij ons, — Groot-Brittanië, houdt een *vrijwillig* leger op de been van ruim 210,000 onderofficieren en soldaten (met inbegrip der Europesche troepen in Indië) en die geheele magt bestaat uit Engelschen! slechts in zeer bijzondere gevallen heeft men zijne toevlugt moeten nemen tot het organiseren van vreemden-legioenen. In ons land hebben wij tot voltallighouding van het effectief van vrijwilligers bij het leger in Europa 13000 (1), en voor het Indische leger 10000 man noodig, hetwelk nagenoeg in dezelfde verhouding tot onze bevolking van bijna 3½ milioen staat als het leger in Engeland, tot de bevolking van dat rijk. Wij zijn overtuigd dat wij er moeijelijk in

(1) Hieraan ontbreken steeds ongeveer 5 à 6000.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zullen slagen die geheele magt ooit te completeren, in vredestijd; maar wat Indië alléén betreft zal dit vermoedelijk met gemak geschieden, wanneer de geldkwestie niet al te zeer predomineert.

Op den voorgrond stellen wij, zoo als de M. v. O. in zijne memorie van beantwoording op het voorloopig verslag van de Tweede Kamer, dd. 21 November 1860, te regt aanmerkt, »dat de beste bron tot aanvulling van het Indische leger is, de staande krijgsmagt hier te lande". Dit is zóó waar, dat wij de directe werving van Nederlanders voor de koloniale dienst in Harderwijk tot nu toe van luttel beteekenis kunnen noemen, in vergelijk van het getal dergenen, die van het Nederlandsche leger overgaan. Volgens de opgaven immers aan de Tweede Kamer overgelegd, bedroeg het getal der in 1860 naar Oost-Indië gezonden Nederlandsche militairen 717, waarvan 640 vrijwilligers uit het leger hier te lande! Alles wat dus strekken kan om de vrijwillige dienstneming bij het leger in Nederland aan te moedigen, en degene die reeds in dienst zijn, tot een tweede engagement uit te lokken, werkt op indirecte wijze zeer ten voordeele van het Indische leger.

Laten wij dus nu, met ter zijde stelling van declamatien over vaderlandsliefde en het schoone van den militairen stand, de positieve en materiële zijde van de zaak beschouwen.

In Engeland wordt de soldaat uit ruime beurs van vivres en soldij voorzien, en na 21 jaren dienst, (de jaren in Europa als volle dienst er bij gerekend), bekomt hij een voldoend pensioen, dat nimmer minder dan 60 cent daags is. Voor de pensioenen van onderofficieren en soldaten die niet in invalidengestichten zijn opgenomen, wordt jaarlijks eene som van 1.200.000 P. st. (*f* 14.400.000), op de begrooting van Oorlog uitgetrokken!

Bij ons daarentegen zag men gedurende een reeks van jaren den soldaat in Nederland met eene hongerige maag en zonder een cent op zak om brood te koopen!; den gepensioneerden soldaat van het leger in Nederland (na 30 jaren dienst), en dien van het Indische leger (na 20 jaren *koloniale* dienst), loopen bedelen, daar zijn pensioen niet toereikend was, om in zijn levensonderhoud te voorzien! — Verwondert men zich dan nog, dat er weinig geneigdheid bij de volksklasse bestaat, om zich een zoodanig beroep te kiezen?

Voor de koloniale troepen zijn de pensioenen in 1859 eenigzins verhoogd, alhoewel op ontoereikende wijze, en voor het Nederlandsche leger heeft de Minister van Oorlog zich in de bres gesteld op eene wijze, die hem de dankbaarheid van elken militair verworven heeft. Op eenen onafhankelijken toon van overtuiging en goede trouw, die veel meer ingang vindt dan die overmoedige kwalijknemendheid, die in elk lid van de Tweede Kamer een vijand van het leger meent te zien, heeft de Minister van Oorlog de verschillende

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te kort komingen blootgelegd waaraan het leger leed, — en alle benoodigde sommen zijn toegestaan; bruikbare geweren komen in plaats van de vroegere donderbussen, de soldij is met eenige centen verhoogd, het onvoldoende ration brood is *met de helft vermeerderd*, de op sommige plaatsen schier onbewoonbare kasernen worden verbeterd. Wij zijn dus, wat den materiëlen toestand van den soldaat betreft, op den weg van verbetering, en reeds nu ondervindt men de gunstige uitwerking er van, op het cijfer der engagementen en reëngagementen. Zie hier hetgeen daaromtrent voorkomt in de bovenvermelde memorie van beantwoording van den Minister van Oorlog, »Alhoewel het moeijelijk is uit te maken, waaraan de meer gunstige uitkomsten van de werving in den laatsten tijd zijn toe te schrijven, hetzij dan aan de vermeerdering van soldij en het verleenen van chevrons bij reëngagementen, dan wel aan andere omstandigheden, als daar zijn: de verhooging van handgelden en premiën, zoomede van de aanbrenggelden, benevens de vermeerdering van het ration brood en de algemeene verhooging der soldijen, zeker is het, dat het getal van gereëngageerde en wel vooral van nieuw aangeworven vrijwilligers zeer noemenswaardig is vermeerderd.

»Terwijl toch in het tijdvak van 15 maanden, voorafgaande aan den datum van 1 April 1859, toen het besluit betrekkelijk de chevrons en de daaraan verbonden verhoogde soldij in werking is getreden, zich 1223 tot ontslag geregtigde militairen hebben gereëngageerd, en in dat tijdvak 1507 vrijwilligers bij het leger zijn aangenomen, en 1021 militiens bij de staande armee zijn overgegaan, hebben zich in een zelfde tijdvak, sedert gemelden datum, 1473 tot ontslag geregtigden gereëngageerd, en zijn van 1 April 1859 tot 1 Julij 1860, een aantal van 1774 vrijwilligers aangenomen en 1783 militiens bij de staande armee overgegaan"!

Verbetering van positie en vooruitzigten heeft dus onmiddellijke vermeerdering van vrijwillige dienstneming ten gevolge gehad.

In verband met al het vorenstaande durven wij, om spoedig en op afdoende wijze in de versterking om het Nederlandsche element bij het Indische leger (zoowel in West-Indië als Oost-Indië) te voorzien, de volgende punten krachtig aanbevelen:

1. *Eene aanzienlijke verhooging van het pensioen voor onderofficieren en soldaten van het leger in de overzeesche bezittingen.*

De ten vorigen jare vastgestelde verhooging der pensioenen voor Indische militairen is eene verbetering, maar geenszins een afdoende maatregel geweest. Als billijke maatstaf voor het pensioen van een soldaat, die zijne

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

beste levensjaren in 's lands dienst, verre van zijn vaderland heeft doorgebragt, diende men aan te nemen, datgene wat een knap werkman tot den kleinen burgerstand behoorende noodig heeft, om stil te leven en in zijne dagelijksche behoefte te voorzien; daar toch in den regel de uit Indië teruggekeerde gegageerde militairen, ligchamelijk geheel ongeschikt zijn om nog eenig beroep of bedrijf uit te oefenen. Wij gelooven dat wij niet te hoog schatten indien wij daarvoor *f* 4,50 's weeks stellen, hetgeen in een rond getal ± *f* 240 's jaars is. De soldaat diende na 16 jaren dienst aanspraak op dat pensioen te hebben, en voor elk jaar meerdere dienst (tot 20 jaren toe), *f* 10 pensioen meer, zoodat hij als maximum bij zijn terugkeer in het vaderland, *f* 280 zou kunnen verkrijgen. De onderofficier na 16 jaren *f* 330, en als maximum *f* 390.

Daardoor zou de militaire dienst een vooruitzigt van rust en belooning op den ouden dag aanbieden, terwijl zij nu slechts een vooruitzigt van armoede en gebrek geeft.

Ongetwijfeld zijn de hooge handgelden een groot lokaas voor velen, om zich tot de dienst in de koloniën te verbinden, en die handgelden zouden ook vooreerst niet verminderd dienen te worden; maar wij zijn overtuigd, dat bij den voorzigtigen en berekenenden aard van ons volk, het vooruitzigt op een voldoend pensioen nog van veel grooter uitwerking zou zijn. De vrijwillige dienstneming zou daardoor niet alleen toenemen, maar vele militairen die aan hunne eerste dienstverbindtenis in Indië voldaan hebben en thans dikwijls naar Europa terugkeeren, zouden zich dan voor goed aan den militairen stand wijden, waardoor men het dubbele voordeel heeft van een geoefend militair onder de wapens te houden, en de kosten tot overleger van een ander niet te betalen.

Het door den afgetreden Minister van koloniën Rochussen, in zijne laatste memorie van beantwoording geopperde denkbeeld, om aan de in Indië dienende soldaten, na 15 jaren dienst, aanspraak te geven op een bamboezen huisje en een bouw gronds, benevens zijn gagement of pensioen, om zoodoende langzamerhand militaire koloniën te stichten, verdient allezins behartiging. Het denkbeeld om den gediend hebbende militair op die wijze in Indië te houden, is zeer toe te juichen, dewijl daardoor het Nederlandsch element versterkt wordt en de kinderen dier militairen alligt later weder als vrijwilligers in dienst zullen treden. Men zou echter die vergunning o. i. niet dienen te geven na 15jarige dienst, terwijl de dienstterm om aanspraak op pensioen te hebben, nog 20 jaar is. Op die wijze zou de maatregel ten nadeele van het Indische leger werken, daar velen zich als kolonist zouden willen gaan vestigen, in plaats van nog 5 jaar in de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gelederen te dienen. Beter zoude het zijn dat voorregt toe te kennen aan hen die eerst hun vollen diensttijd voor het pensioen gediend hebben, hetzij dan dat men dien tijd op 20 jaar houde, of wel dat men dien, zooals ons billijker voorkomt, tot 15 of 16 jaar vermindert.

Door 's Konings mildheid is thans voorzien in de oprigting van een invalidenhuis hier te lande, doch *alle* gegageerde militairen uit Indië zoude daarin natuurlijk niet kunnen noch willen opgenomen worden. Zij die geen bepaalde ligchaamsgebreken hebben, waarvoor zij eene geregelde verpleging en verzorging behoeven, zullen steeds liever vrij zijn, om waar zij willen van hun pensioen te leven. De gegageerde onderofficier of soldaat die niet in Indie wil blijven, moet in staat zijn om van zijn pensioen in Nederland in den stand waarin hij thuis behoort, te kunnen leven, — dit voorbeeld lokt jonge lieden uit om als vrijwilligers in die dienst te treden; maar het gezigt van zoo menig gewezen Indisch soldaat, soms met een medaille op de borst, die van de barmhartigheid van het publiek een levensonderhoud afbedelt, daar zijn pensioen of onderstandsgeld niet toereikend is, schrikt een ieder af.

Niet dan in uiterst zeldzame gevallen diende men den gewezen soldaat met eene gratificatie of tijdelijken onderstand af te schepen.

II. *Het voortdurend aanmoedigen van den overgang van militairen uit het Nederlandsche naar het Indische leger.*

Van de zijde van het M. v. O. wordt daartoe niets onbeproefd gelaten. Onlangs is de premie van overgang aanmerkelijk verhoogd, en wanneer men het reeds bij indiensttreding genoten handgeld er bij rekent, gelijk gesteld met de premie voor den in Harderwijk geëngageerden Nederlander bepaald (1). Elk jaar worden de korps-kommandanten herinnerd, dat de gelegenheid tot overgang van onderofficieren en manschappen openstaat. — Bestaat er dus tegenwerking, zooals in het voorloopig verslag op de begrooting van 1861 verondersteld wordt, dan zou die moeten gezocht worden bij de korps-kommandanten en mindere officieren, die in den regel ongaarne goede en geschikte vrijwilligers zien vertrekken, en dus den overgang zoo al niet tegenwerken, ten minste niet bevorderen. Het is te hopen dat deze eenigzins egoïstische bedenking, dáár waar ze bestaat, meer en meer plaats zal maken voor ruimere denkbeelden in 's lands belang; maar wij vreezen dat dit nog lang tot de *pia vota* zal blijven behooren. Intusschen is het raadzaam, van hooger hand zooveel mogelijk de moeijelijkheden en lasten uit den weg te ruimen die dezen overgang in den weg staan.

---

(1) Deze handgelden zijn bepaald voor een Nederlandsch vrijwilliger in Harderwijk *f* 150 en een vreemdeling *f* 120.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Een tijd lang vergde men van den soldaat, alvorens hem tot overgang toe te laten, te veel waarborgen van goed gedrag; men wilde een halve heilige, terwijl daarentegen elke vreemde deserteur of vagebond, zonder eenige certificaten of waarborgen, te Harderwijk dienst kon nemen. Met genoegen ontwaarden wij uit de memorie van beantwoording voornoemd, van den M. v. O., dat men dit systema vaarwel heeft gezegd. Tegen 640 man immers die in 1860 van het Nederl. leger bij het Oost-Indische zijn overgegaan, zijn er 58 aanvragen van soldaten afgewezen en wel omdat zij dronkaards waren. Weigering om deze reden is allezins goed te keuren, daar personen die aan den drank verslaafd zijn, voor de dienst in de koloniën ten eenemale ongeschikt zijn, als zijnde het eerste vatbaar voor de ziekten der tropische gewesten en buiten staat om de vermoeijenissen van eenen veldtogt in dat klimaat te verduren; zoodat men van hen geen dienst kan verwachten, eenigermate in evenredigheid met de groote kosten aan hunne uitzending verbonden.

Het nieuwe ontwerp van wet op de Nationale Militie, bevat twee bepalingen, welke ook eenen gunstigen invloed zullen uitoefenen op het verkrijgen van vrijwilligers uit het Nederlandsche voor het Indische leger. Vooreerst wordt bij art. 12 bepaald, dat elk militien kan worden toegelaten tot eene vrijwillige verbindtenis voor de dienst in de overzeesche bezittingen, *zonder daarvoor de toestemming van zijnen vader of voogd te behoeven.* Wij begrijpen inderdaad niet waarom deze restrictie tot nu toe in onze militiewetten is bijbehouden, in tegenstelling van het *Code Napoleon*, waarin zij niet bestond. Het is eene ongerijmdheid, dat de staat aan den eenen kant den minderjarigen jongeling dwingt, om tegen zijn zin voor eenen tijd soldaat te worden, en hem aan den anderen kant belet zijne geneigdheid te volgen, om vrijwillig in de krijgsdienst te treden, en zulks omdat ouders of voogden het, helaas maar al te dikwijls uit egoïstische redenen, niet verkiezen! Dáár, waar, zooals in dat geval, de staat zelf zich met het onderhoud en het toezigt over den betrokken minderjarige belast, kan in billijkheid geen bezwaar tegen die bepaling bestaan.

De tweede door ons bedoelde clausule ten gunste van den overgang naar het Indische leger, in het bedoelde wetsontwerp vervat, is die van art. 58, waar bepaald wordt: *dat het stellen van eenen nieuwen plaatsvervanger of het zelf in dienst optreden van den militien, niet gevorderd wordt wanneer de plaatsvervanger zich als vrijwilliger bij het krijgsvolk in 's Rijks overzeesche bezittingen verbindt,* zoodat thans de geremplaceerde geacht wordt aan zijnen militiepligt voldaan te hebben, al verbindt zijn remplaçant zich voor de kolouiale dienst. Menig remplaçant zal hiervan gebruik maken,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

terwijl hem zulks vroeger door zijn contract met den geremplaceerde verhinderd werd.

III. *De instandhouding, uitbreiding en verbetering van de directe werving voor de koloniale dienst, zooals thans te Harderwijk geschiedt, inzonderheid voor Nederlanders.*

Hier treden wij min of meer in de denkbeelden van den majoor VAN REES, die reeds zoo menig belangrijk geschrift leverde over de geschiedenis of de belangen van het Indische leger. In zijne brochure, getiteld: *De aanvulling van het N. I. leger met Nederlanders enz. Rotterdam*, H. NIJGH, 1860, stelt hij voor: de oprigting van een Indisch legioen, bestaande uit een staf en 3 bataillons, te zamen ongeveer 2400 man sterk (meestal Nederlanders, zonder uitsluiting van vreemdelingen); de bestemming van dat korps zou moeten zijn, om te voorzien in de geregelde aanvulling der Indische gelederen en om als reserve te dienen, die in buitengewone gevallen des noods in zijn geheel naar Indie zou gezonden kunnen worden.

Wij bekennen gaarne dat er vele hoogst nuttige wenken in de brochure voorkomen, maar wij moeten tevens zeggen, dat wij niet begrijpen, hoe de schrijver zulk eene groote wonderkracht aan die oprigting toeschrijft, dat hij daardoor niet alleen in de gewone aanvulling voor Indie denkt te zullen kunnen voorzien (die reeds op zich-zelve moeijelijk genoeg is bij te houden), en nog daarenboven een korps van 2400 man denkt voltallig te kunnen houden. Wij gelooven dat de nette uniform, een goede muziek en hooge soldij, bij zulk een korps wel eenig effect op de dienstneming zal uitoefenen; doch al te veel valt daar niet op te rekenen, te meer, omdat die voordeelen natuurlijk van zeer tijdelijken aard moeten zijn, daar een te lang verblijf der vrijwilligers in het land, aan de meesten niet zou bevallen en het legioen zou doen ontaarden in een vast en gepriviligieerd korps, hetgeen tegen de bedoeling is.

Zonder in de kosten van oprigting van een dergelijk korps te vervallen, zou het echter welligt zeer wenschelijk zijn, eenige der hierboven genoemde voordeelen toe te passen op het thans bestaande koloniaal werfdepôt. Een nette uniform, goede muziek, een weinig hoogere soldij voor de soldaten en eene aanmerkelijke traktementsvermeerdering voor de officieren en onderofficieren van het blijvende kader, hetwelk voortdurend zulke gewigtige en moeijelijke diensten bewijst, zouden zeer nuttige en billijke veranderingen zijn. Dit korps zou een weinig uitgebreid kunnen worden, en in plaats van in Harderwijk, in eene meer centrale plaats (Utrecht bijvoorbeeld), gevestigd dienen te zijn.

Men moet den weg tot het vrijwillig in dienst treden gemakkelijk maken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Harderwijk is in een bijna ongenaakbare uithoek gelegen, — geen spoorwegen, geen kanalen die daarheen leiden; — slechts snorwagens, meest met één paard bespannen, is het eenige wat den krijgslustigen vrijwilliger ten dienste staat om daarheen te komen, en het genomen besluit moet wel vast staan, om daardoor niet aan het wankelen te worden gebragt. In Harderwijk zelve ziet het er ook niet aanlokkelijk uit, en in weerwil van de humane en goede behandeling van de zijde der officieren aldaar, moet het geheele aanzien van het kleine arme stadje, van de kaserne, ja zelfs vroeger van de uniform (nu onlangs veranderd), op den pas aangekomene meer het effect maken, dat hij bij een depôt van discipline komt, dan dat hij daar zijne eerste intrede doet bij het roemrijke Indische leger.

Aan deze verplaatsing van het werfdepôt zou zooveel mogelijk publiciteit dienen gegeven te worden in de Nederlandsche en in sommige buitenlandsche dagbladen, en daarenboven door plakkaten in alle gemeenten van ons vaderland, waarbij dan tevens het bedrag van het handgeld, de grootte van het pensioen na een zeker aantal dienstjaren, en andere conditiën van werving moesten worden bekend gemaakt. Eens of tweemaal in het jaar dienden met zorg daartoe uitgekozen onderofficieren, in alle steden des rijks en op het platte land, met een afschrift dezer conditiën en het noodige geld voorzien, op werving uit te gaan, zooals zulks in Engeland geschiedt. Het spreekwoord zegt: aanzien doet gedenken, — en dit is hier vooral waar. Wanneer men wacht tot dat de vrijwilligers naar Harderwijk komen, of zich geheel ongeroepen bij het een of ander korps voor de dienst naar O.-I. komen engageren, zal het getal steeds beperkt blijven, daar velen eerst op het denkbeeld zullen komen, wanneer het hun smakelijk wordt gemaakt en wanneer men ze als het ware komt afhalen. Mogt later door onvoorziene omstandigheden het getal der zich aanbiedende vrijwilligers grooter worden dan tot aanvulling van de dienst noodig is (hetgeen waarschijnlijk zoo spoedig niet zal gebeuren), dan moet men zich liever een tijdelijk overcompleet getroosten, dan plotseling de werving sluiten. Mogten er zich weder, zooals voor eenige jaren, te veel vreemdelingen aanbieden, dan heeft men altijd twee middelen, om langzamerhand de aanwerving van vrijwilligers in te krimpen en later weder uit te breiden naarmate van de behoefte, en die zijn dezelfde welke men in Engeland daartoe bezigt: de vermeerdering of vermindering van het handgeld en het vergrooten of verkleinen van het minimum der voor de rekruten bepaalde lengtemaat. Voor de koloniale dienst bij ons was dit minimum 1 el 38 duim, — bij de behoefte aan vrijwilligers die er thans is, heeft de M. v. O. in overleg met den M. v. K., in het laatst van December jl., dat minimum bepaald op 1 el 37 duim, even als

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor de militiens, volgens de thans vigerende wet is vastgesteld. De ondervinding heeft echter geleerd, dat men op grond van dit minimum van lengte, nog te veel vrijstellingen voor de Nationale militie moet verleenen, hetgeen bij de thans aangeboden nieuwe wet, waarbij *tijdelijke* vrijstellingen zijn uitgesloten, dubbel nadeelig zoude werken. In dat ontwerp is dus het minimum der lengte bepaald op 1 el 56 duim, hetgeen men gerust voor de militiens kan aannemen, daar de meesten hunner op het tijdstip der inlijving, nog niet hunnen vollen wasdom bereikt hebben; diezelfde maat is echter in dat ontwerp ook voor de remplaçanten voorgesteld en zou men ook voor de Nederlandsche vrijwilligers voor het O.-I. leger kunnen vaststellen, voor zoo verre zij jonger dan 23 of 24 jaar zijn. De bruikbaarheid van den soldaat zit immers niet in zijne meerdere of mindere lengte. Ja zelfs ziet men dat kleine menschen, wanneer zij overigens eene goede gezondheid en geene gebreken hebben, beter de vermoeijenissen en inspanningen van den oorlog (vooral in een tropisch gewest) verduren, dan vele dier lange opgeschoten ligchamen. Te meer is dit het geval voor ons Indisch leger, waarbij de kleeding, uitrusting en wapening zooveel ligter is geworden, dat de man betrekkelijk weinig mede te dragen heeft.

Het beste bewijs dat de algemeen kleinere taille van een leger niets vermindert van zijne bruikbaarheid en strijdvaardigheid, zien wij, wanneer wij het Fransche leger vergelijken met het Engelsche. Het minimum der lengtemaat voor den Fransche rekruut is 1 el 55 duim, dat van den Engelschen rekruut, voor de linie-infanterie, is in tijden van het grootste gebrek aan soldaten, nimmer lager geweest dan 1 el 60 duim, en is thans weder veel hooger. In 1850 waren (volgens eene authentieke opgave), op een getal van 1000 Engelsche en 1000 Fransche soldaten, door elkander genomen, al de Engelschen op 118 na, grooter dan 1 el 67 duim en al de Franschen op 158 na, beneden die maat! En niemand zal toch daarom willen beweren, dat het Fransche leger minder bruikbaar te velde zou zijn, of van een minder militair gehalte dan het Engelsche.

IV. *Zooveel mogelijk het reëngageren van de in Indië dienende of vroeger aldaar gediend hebbende militairen bevorderen.*

Alles wat daartoe kan strekken verdient ten hoogste aanbeveling, daar een reeds gediend hebbend vrijwilliger of een nog dienend militair, die beiden geacclimateerd en aan krijgstucht gewend zijn, oneindig meer waarde als soldaat voor het Indische leger hebben, dan een nieuw aangekomene.

In sommige dagbladartikelen is met zeer weinig kennis van den wezenlijken toestand van den soldaat in onze overzeesche bezittingen, of met zeer *weinig* goede trouw, aangedrongen op eene betere behandeling en op het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

veraangenamen van het leven der mindere militairen. Wij zijn overtuigd, door het getuigenis niet van één, maar van alle officieren van het O.-I. leger, die wij om inlichtingen vroegen, en door hetgeen wij in persoon dienaangaande bij onze West-Indische troepen gezien hebben, dat de behandeling en verpleging der soldaten in onze koloniën en de welwillende wijze waarop zij door de officieren bejegend en in al hunne uitspanningen te gemoet gekomen worden, niets te wenschen overlaat.

Hunne toekomst alléén is duister en een voldoend pensioen, zooals wij hierboven voorstelden, zal zeker, gevoegd bij de onlangs bepaalde soldijverhooging en de chevrons, de krachtigste drijfveêr zijn, om den reeds dienenden soldaat aan te sporen een nieuw engagement aan te gaan en zich geheel aan de krijgsdienst te wijden. Ook de premie of het handgeld dient bij het reëngagement te bestaan, en zou het hoogst wenschelijk en billijk zijn, dat alle bepalingen welke den met handgeld geëngageerde of gereëngageerde in eene minder gunstige positie ten opzigte van bevordering stellen, uit den weg werden geruimd.

Waarom toch mag een met handgeld geëngageerd of gereëngageerd militair geen officier worden? Er is iets onregtvaardigs, iets onlogisch in dit voorschrift. — De staat heeft militairen noodig en biedt zelf de premie aan; wij gelooven dus niet, dat er in het aannemen dier premie iets meer onteerends of onbehoorlijks is gelegen, dan in het ontvangen der soldij. Beiden zijn conditiën van het contract, dat de staat met den particulier aangaat, op het oogenblik van het sluiten of hernieuwen der dienstverbindtenis.

Gaat er een gouverneur, een kommandant der troepen, een speciaal kommissaris des Konings, een ambtenaar of officier, hoedanig ook, naar de koloniën, — zij allen genieten premiën, alhoewel onder andere benamingen. Het zijn dan gratificatiën, tegemoetkomingen of kosten voor uitrusting; het bedrag is hooger, maar de zaak blijft dezelfde, en teregt vindt niemand daar iets onbehoorlijks in; waarom dan het vooroordeel ook niet vaarwel gezegd, waar het den armen soldaat geldt? Het is waar, het handgeld wordt dikwijls op de meest brooddronken wijze verteerd en verkwist, maar daarentegen strekt het ook soms om arme achtergebleven ouders of familie te ondersteunen. Het gebruik daarenboven, dat de soldaat van de hem uitgereikte premie wil maken, is eene zaak geheel buiten het gouvernement, mits het niet ten nadeele van de dienst werke, en daartegen kan gewaakt worden.

Uit welk oogpunt men de zaak ook beschouwe, is er o. i., geen enkele gegronde bedenking tegen te maken, en wordt dit thans in staten, waar wezenlijk het militair prestige hoog genoeg opgevoerd en de militaire stand

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genoeg in aanzien is, zoo als Frankrijk en Oostenrijk, ook zoo opgevat. In beide die rijken, waar het gouvernement zich belast heeft met het aannemen van remplaçanten tegen een zeer hooge engagementspremie, bij voorkeur uit de soldaten van het leger, die reeds eene verbindtenis uitgediend hebben, zijn de gereëngageerden, evenmin als de voor het eerst als remplaçant (met premie) in dienst tredenden, uitgesloten van bevordering tot den officiersrang of van eenig ander voorregt aan den militairen stand verbonden; hetgeen duidelijk in de daartoe betrekkelijke wetten wordt uitgedrukt.

Behalve de zoo even aangegeven verbeterde vooruitzigten van pensioen en handgeld, zonder daarvoor later te moeten boeten, zijn er, o. i., nog andere wijzigingen in de bestaande voorschriften, die eenen gunstigen invloed zullen uitoefenen, op het op nieuw in dienst treden van gewezen O.-I. militairen, hetzij dan in Nederland of in Indie zelf.

Vooreerst wenschten wij gaarne de bepaling opgeheven te zien, dat, wanneer een gepasporteerd soldaat zich op nieuw engageert, langer dan een jaar na het ontvangen van zijn paspoort, hem dan die eerste dienstjaren voor zijn pensioen niet aangerekend worden. Degenen, die hierdoor genoopt worden zich spoedig weder te verbinden, zijn weinigen, maar er zijn zeer vele gewezen militairen, die bij hunnen terugkeer in het burgerlijk leven niet gevonden hebben wat zij verwachtten, of met moeite aan den kost komen, en die zich na eenige jaren gaarne weder zouden engageren, als die vroegere dienst maar mederekende. En waarom hiervoor de deur gesloten? waarom geweigerd die vroegere dienst ook te beloonen, omdat de man eenigen tijd heeft laten verstrijken tusschen zijne twee dienstprestatiën. Bij burgerlijke ambtenaren ziet men dit dagelijks en wordt altijd de vroegere dienst medegerekend.

Op de gegradueerde militairen hadden wij meer vrijheid tot terugkeer in de dienst, zonder verlies van hunnen graad willen zien toepassen, en juist onder het schrijven dezer regelen, hebben wij kennis gekregen van een besluit in dien zin door den M. v. O., in overleg met den M. v. K. genomen, dat voormalige onderofficieren en korporaals, die na ten minste 8 jaar in Indie te hebben gediend, zich hier te lande weder willen engageren, binnen het jaar, in hunnen vorigen graad kunnen hersteld worden, voor het geval dat zij in Indie voor een reëngagement in hunnen graad zouden zijn toegelaten (hetgeen voortaan op elke paspoort zal worden vermeld).

Deze bepaling is allezins heilzaam en zal menig geschikt onderofficier, die na een reeks van jaren in Indie gediend te hebben, eindelijk zijn paspoort had genomen, soms alleen uit de natuurlijke begeerte van het vaderland en de familiebetrekkingen eens weder te zien, — aansporen om weder

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

in dienst te treden, hetgeen hij vroeger niet kon doen, zonder verlies van zijnen rang. Dat hier de beperkende bepaling van *niet langer dan één jaar interruptie* is bijbehouden, kunnen wij geheel goedkeuren; daar de onderofficier of korporaal na eene te lange interruptie, niet op de hoogte en dus minder geschikt voor de vervulling der aan zijnen rang verbonden dienstpligten zou worden.

Eindelijk zou het nuttig zijn alle moeijelijkheden uit den weg te ruimen en alle waarborgen af te schaffen, die nog steeds gevergd worden van ontslagen militairen, beneden den rang van officier, alvorens zij de vergunning bekomen tot voortdurend verblijf in Neêrlandsch Indie.

De toelating van Nederlanders in Indie is steeds, om redenen van staatkundigen aard, waarin wij ons niet willen verdiepen, door zeer beperkende voorschriften geregeld geweest. Bij Koninklijk Besluit van 27 October jl., N°. 68, zijn die bepalingen in vrijgevigen zin gewijzigd, doch van ontslagen onderofficieren en soldaten wordt nog steeds geëischt, dat zij van een genoegzaam middel van bestaan kunnen doen blijken, of wel, dat twee ter goeder naam staande ingezetenen eenen borgtogt stellen, voor de kosten die zijn verblijf in Indie of zijne terugzending naar Nederland wegens onvermogen, binnen de drie jaar, aan het gouvernement mogt veroorzaken.

Tot het stellen van dezen laatsten waarborg, zullen wel zeer weinig gepasporteerde militairen in staat zijn, en de eerste bepaling is zeer rekbaar, daar het zeer verschillend op te vatten is, wat men te verstaan heeft onder een voldoend middel van bestaan. Men zou, o. i., zonder schade voor 's lands kas, gerust deze beide bepalingen kunnen doen vervallen. Het gouvernement is immers nu toch verpligt de terugreis voor den gepasporteerde te betalen. Vergunt men hem nu, zonder reserve, om in Indie te blijven en moet men hem, wegens onvermogen, later toch op 's lands rekening naar Nederland terugbrengen, dan maakt dit geen verschil, terwijl men aan den anderen kant twee gunstige kansen heeft: vooreerst, dat men, wanneer het den gepasporteerde in het burgerlijk leven goed gaat, geene terugreis behoeft te betalen, en ten tweede, dat hij welligt na eenige jaren interruptie, weder als vrijwilliger bij het leger in Indie in dienst treedt.

Vele soldaten en onderofficieren hebben in Indie vrouwen en kinderen of andere betrekkingen, zoodat het een harde maatregel is, hen als het ware te dwingen naar Nederland terug te keeren.

In de voorgaande bladzijden hebben wij getracht aan te toonen, hoe men door de thans bij ons bestaande wijze van aanvulling van het leger in de overzeesche bezittingen, te wijzigen en uit te breiden, het getal Neder-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

landsche vrijwilligers kan doen toenemen. Wij bedoelen hiermede echter volstrekt niet, dat men daarom de *vreemdelingen* geheel uit het Indische leger moet weren. Welke middelen men ook in het werk stelle, is het niet te voorzien, dat wij vooreerst in staat zullen zijn geheel met Nederlanders in de aanvulling der Indische gelederen te voorzien. Ons leger in O.-I. heeft organiek eene sterkte van 25000 man, waaronder ongeveer 10000 Europeanen (met inbegrip van de onderofficieren). Om dit kompleet aan Europeanen steeds te blijven behouden, zullen, in gewone omstandigheden, de tijd van dienst van 6 jaren als maatstaf aannemende, dus jaarlijks 16 à 1700 man noodig zijn (1).

Uit het volgende overzigt, voorkomende onder de Bijlagen der Memorie van Beantwoording op het voorloopig verslag der Tweede Kamer over de begrooting van kolonien, van het jaar 1860 – 1861, blijkt hoeveel militairen uit Nederland naar Nederlandsch Indie zijn gezonden van 1848 tot 1860.

In 1848 .	1750	Nederl. en	545	vreemdel.,	te zamen	2075
» 1849 .	562	»	»	258	»	»	820
» 1850 .	518	»	»	132	»	»	450
» 1851 .	1114	»	»	132	»	»	1246
» 1852 .	940	»	»	91	»	»	1031
» 1853 .	933	»	»	228	»	»	1161
» 1854 .	848	»	»	192	»	»	1040
» 1855 .	807	»	»	82	»	»	889
» 1856 .	728	»	»	742	»	»	1470
» 1857 .	1547	»	»	2507	»	»	3654
» 1858 .	750	»	»	1341	»	»	2091
» 1859 .	893	»	»	1557	»	»	2450
» 1860 .	717	»	»	595	»	»	1310
In 13 jaren dus:	11687	Nederl. en	7998	vreemdel.,	te zamen	19685

Men ziet hieruit dat in den regel het getal der aangeworven Nederlanders, dat der vreemdelingen verre heeft overtroffen. Alleen de jaren 1856 tot 1859 maken hierop uitzondering, en zulks is toe te schrijven aan het afdanken der Engelsche vreemden-legioenen na den Krimoorlog en het ontbinden van eenige regimenten Zwitsers in Napelsche dienst, wegens poging tot muiterij, waardoor zich een ongewoon groot getal vreemdelingen voor de dienst in onze kolonien aanboden, die vooral, uit hoofde van de plaats gehad hebbende uitbreiding van het Indische leger, zeer juist van

(1) Wij veronderstellen hierbij, dat het verlies door sterfte in Indië, opgewogen wordt door de engagementen en reëngagementen aldaar.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

pas kwamen. Het aanwerven van een zoo groot getal der wegens muiterij in Napels ontslagen Zwitsers, is een weinig onvoorzigtig geweest. Zoo wij wel ingelicht zijn, werden die onrustige gasten in Napels niet schandelijk weggezonden, zooals zij verdiend hadden, maar afgedankt met uitbetaling van eene maand soldij; het is dus niet onmogelijk, dat hun doel bij de oproeren in Samarang en elders, niet anders is geweest, dan weder op eene zoodanige voordeelige wijze ontslagen te worden, om later weder in eene andere dienst te kunnen treden. Het gemis aan eenig welberekend plan, in geval hun oproer voorloopig gelukt ware, zoude onze veronderstelling wel eenigzins kunnen regtvaardigen.

Dat het gouvernement na het gebeurde de werving voor *Zwitsers* voorloopig gesloten heeft, is een wijze voorzorgmaatregel, daar het gevaarlijk zou zijn datzelfde element nog meer te versterken. Velen stellen zich het gevaar echter overdreven voor, en zouden de werving van alle vreemdelingen wel willen afgeschaft zien; dit zou te vergelijken zijn met iemand die zich met een scheermes gesneden had en zich daarom nooit meer zou willen scheren.

Uit het bovenstaande overzigt zien wij, dat men door elkander genomen, het aantal Nederlanders voor de koloniale dienst, jaarlijks op ruim 800 kan rekenen; veronderstellen wij nu eens, dat door de hierboven door ons voorgestelde middelen, dit getal vooreerst jaarlijks met 500 vermeerderde en dus het cijfer van 1300 bereikte, dan zou men toch nog steeds 3 à 400 man voor het jaarlijksch contingent ter aanvulling te kort komen.

Dit te kort, zelfs al was het iets meer, zou men o. i. gerustelijk met vreemdelingen kunnen aanvullen; wanneer het Nederlandsch element maar altijd de groote meerderheid heeft, zal men, even als weleer, altijd nog goede diensten van hen kunnen verwachten, en de vrees dat zij bij eventueelen aanval eener Europeesche mogendheid met het vijandelijk leger zouden fraterniseren en onze zaak verlaten, is denkbeeldig of ten minste overdreven. Desertiën zullen er altijd plaats hebben, zelfs van de Nederlandsche soldaten, maar het in massa verlaten van de vaan waaronder zij dienen, is niet waarschijnlijk, en de geschiedenis levert daarvan bijna geen voorbeelden op, dan alleen dáár waar het eenen nationalen vrijheidsoorlog geldt, zooals in Italië en Hongarijë het geval is geweest.

De meeste onzer overwinningen in de 17e en 18e eeuw, zoowel in Europa als in onze kolonien, zijn behaald met troepen, die voor een gedeelte uit vreemdelingen bestonden, hetzij dan in afzonderlijke regimenten, of wel in de gelederen met de Nederlanders. Voorbeelden van muiterij onder de Nassausche en Brunswijksche en zoovele andere vreemde regimenten, die

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wij steeds in onze dienst hadden, zijn uiterst zeldzaam geweest. Tot het jaar 1829 toe hebben wij eenige uitmuntende regimenten Zwitsers in onze dienst gehad, en in Indië heeft men zich over de sedert 1816 steeds daarheen gezonden vreemde soldaten nooit bijzonder te beklagen gehad. Een *beperkte* toevoer van vreemdelingen naar dat leger, zal dus wel nooit af te keuren zijn en welligt zelfs op den duur gunstig werken op den militairen geest der overige soldaten. Maar *l'excès nuit en tout*, en daarom is het nuttig, dat hunne aanneming eenigzins bemoeijelijkt wordt, tot dat het noodige overwigt van het Nederlandsche element bij het Indische leger, dat door de groote aanvoer van vreemdelingen in de jaren 1857, 1858 en 1859 verloren is, zich weder hersteld heeft.

Nog op eene andere soort van soldaten tot aanvulling der Indische gelederen, wenschen wij de aandacht te vestigen. Wij bedoelen de vrijwillig aangeworven *negers* van de kust van Guinea. Die negers van de kust worden na eenigen tijd oefening en wanneer zij gewend zijn aan de militaire krijgstucht, uitmuntende soldaten, die gehecht zijn aan hunne officieren, en bij uitnemendheid geschikt voor de meest vermoeijende diensten in een warm klimaat.

De Engelschen hebben drie schoone regimenten (3500 man), met de uniform der Zouaven, uitsluitend bestaande uit negers van de goudkust en bestemd voor de dienst in de W.-I. kolonien, alhoewel zij ook in geval van nood, zooals in 1857 met den opstand in Britsch Indië, elders gebruikt worden.

In Suriname hadden wij vroeger een korps koloniale guides (negers), dat zeer goede diensten deed, en reeds sedert 1832 heeft men negers voor het O.-I. leger aangeworven, van wier diensten alle officieren van dat leger steeds met den grootsten lof gewagen.

In 1842 echter is die werving van negers voor de O.-I. dienst gestaakt, op de herhaalde vertoogen en den aandrang van het Engelsche gouvernement, dat onder den invloed der aldaar toenmaals sterke philantropische en anti-slavernij partij, die zich uitsluitend de bescherming van het negerras ten doel stelde, het vreemdsoortige denkbeeld scheen te hebben, dat het lot van den neger in Afrika, waar hij in drukkende slavernij onder zijne bloeddorstige koningen gebukt gaat, zoo benijdenswaardig was, dat men hem daaraan zelfs door een vrijwillig engagement, met handgeld, voor de militaire dienst, niet mogt ontrukken! Engeland hield zelf, reeds destijds, drie regimenten van diezelfde negers onder de wapens, maar het voorwendsel dat gebruikt werd, om ons gouvernement zedelijk te dwingen die werving op te geven, was dat er in sommige gedeelten van Indië nog slavernij be-

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

stond! Juist alsof ons gouvernement er ooit toe zou hebben kunnen overgaan om de negersoldaten tot den slavenstand terug te brengen!! Onze regering heeft aan den onbillijken en ongerijmden eisch van Groot-Brittannië toegegeven en eenige jaren is die aanvoer dus gestopt geweest, later echter weder hersteld en door den Minister van Koloniën Rochussen, tot voordeel van het O.-I. leger, door vermeerdering van handgeld en andere verbeterde maatregelen, in 1859 verder uitgebreid en bestendigd

In de noot, voorkomende op blz. 466 van den vorigen jaargang van dit Tijdschrift (1), wordt gezegd, dat wij door dien maatregel voortaan weder jaarlijks op 500 Afrikaansche vrijwilligers zullen kunnen rekenen. Wij hopen niet alleen, dat dit moge bewaarheid worden, maar dat dit getal nog aanmerkelijk moge vermeerderen, daar wij zulks als een groote aanwinst van het Indische leger zouden beschouwen, niet alleen tot aanvulling der gelederen, maar zelfs zoo mogelijk ter vervanging van een gedeelte der minst bruikbare inlandsche troepen.

De vermelding der verschillende hierboven door ons geopperde denkbeelden in het belang van de troepen tot de dienst in onze koloniën bestemd, zal echter, wij herhalen het, gepaard moeten gaan met eenige geldelijke opofferingen. Het hooge belang der zaak vordert echter, dat men daarover heenstappe: eene betrekkelijk kleine uitgave *nu*, kan groote winstdervingen in de toekomst voorkomen.

Mogt echter de regering van het wenschelijke van sommige der aangegeven veranderingen doordrongen zijn, dan kan zij die, voor zooveel de koloniale kas betreft, gelukkig bij administratieven maatregel vaststellen, anders zoude het bij de groote zuinigheid (om geen harder woord te noemen), die de volksvertegenwoordiging voor sommige zaken aan den dag legt, nog menigen harden strijd kosten.

Getuige hiervan de woordenwisseling welke in November jl. in de Tweede Kamer plaats had, over eene voorgestelde vermindering van *f* 2000 op den voor decoratiën uitgetrokken post, — welk voorstel, *horribile dictu*, met groote meerderheid is aangenomen! Dit is eene *économie de bout de chandelle* van de ergste soort, en zeker al zeer weinig geschikt om den goeden geest bij het Indische leger op te wekken. De meeste leden, die voor die vermindering gestemd hebben, bedachten zeker niet, welk eene tooverkracht het vooruitzigt van een te verkrijgen ridderkruis op den militair uitoefent, welke verhetele daden van dapperheid, die soms het succès eener geheele expeditie

(1) Behoorende bij het hierboven meer besproken artikel over de zee-militie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

beslissen, gedaan worden voor dat versiersel, dat den staat slechts ƒ 20 of ƒ 25 kost, doch dat in het oog van den militair met geen goud te betalen is, en een der weinige doch hooggewaardeerde vergoedingen is, die hem in zijnen stand te beurt kunnen vallen, tegenover den burgerlijken ambtenaarsstand, waarbij hij overigens in betaling, aanzien en vooruitzigten zoo deerlijk ten achteren staat.

De zucht tot krijgsroem wordt in Indië te veel aangewakkerd, zeide een der leden, en het noodzakelijke van de meeste der in den laatsten tijd aldaar gevoerde oorlogen, kwam hem zeer twijfelachtig voor. Aangenomen zelfs dat dit laatste verwijt waarheid bevatte, dan is het nog hoogst onbillijk, om het leger, dat slechts de bevelen der regering ten uitvoer brengt, daarvoor te doen boeten, door de kansen tot het bekomen dier hooggeschatte belooningen te verminderen.

De regering is menigmaal, haars ondanks, genoodzaakt oorlog te voeren en expeditiën uit te zenden naar onze buitenbezittingen, en het eenige verwijt dat men te dien opzigte welligt met eenigen grond zou kunnen doen, is dat men niet dadelijk eene voldoende magt naar de bedreigde punten zendt, zoodat er meestal twee of drie expeditiën noodig zijn alvorens het doel bereikt wordt. Veel goedkooper zou het welligt in den aanvang zijn, om overal buiten Java maar ongestraft onze vlag te laten honen en ongewroken de vreedzame Europeanen in onze buitenbezittingen gevestigd, te laten vermoorden, maar later zou men daarvan eerst de wrange vruchten plukken. In het afgetrokkene beschouwd, is elke kolonisatie, die gewapenderhand plaats heeft, eene onregtvaardigheid en een inbreuk op de regten van den mensch. Eenmaal echter op dien weg zijnde, *moeten* wij daarop voortgaan, zoo wij onze kolonien willen behouden; — die het doel wil, moet ook niet tegen de middelen opzien.

Oorlog tot handhaving en in sommige gevallen tot uitbreiding onzer magt, is de *conditio sine qua non* van ons bestaan in Indië. Het tot elken prijs willen beperken van onze suprematie aldaar binnen zekere grenzen, het zorgvuldig vermijden van oorlogvoeren, zou weldra ten gevolge hebben, dat wij aan alle zijden door eenen gevaarlijken kring van oorlogzuchtige en overmoedige naburen omringd zouden zijn, waardoor het rustig verblijf in, — ja zelfs het behoud van onze bezittingen buiten Java, onmogelijk zou worden, waardoor wij zelfs op Java ons prestige zouden verliezen en waardoor weldra alle interkoloniale handel en vervoer gestremd zouden zijn, door het toenemen van den zeeroof. Aangenamer zoude het voorzeker zijn, indien dit alles op vreedzame wijze verhinderd kon worden, maar nog gedurende eeuwen vreezen wij, zullen de argumenten van het kanon en van het minié-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geweer meer ingang vinden bij onze woeste naburen in Indië, dan de vertoogen van een tijdschriftartikel of de wenschen in eene redenering in de Tweede Kamer uitgesproken.

Niet alleen onze zucht tot zelfbehoud, maar ook onze zedelijke verpligting jegens de geheele maatschappij dwingt ons, om op de eilanden en zeeën waar de Nederlandsche vlag ten teeken onzer heerschappij wappert, orde en rust te handhaven, en te zorgen dat handel of scheepvaart niet belemmerd worden. Wij zijn overtuigd, dat, indien onze regering dien pligt verzuimde, het Engelsche of Noord-Amerikaansche gouvernement zich al zeer spoedig en volgaarne met die taak zouden belasten, — en dan zou het ons te laat berouwen, het paard van Troje te hebben ingehaald.

P. M. Netscher,

Kapitein der Infanterie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

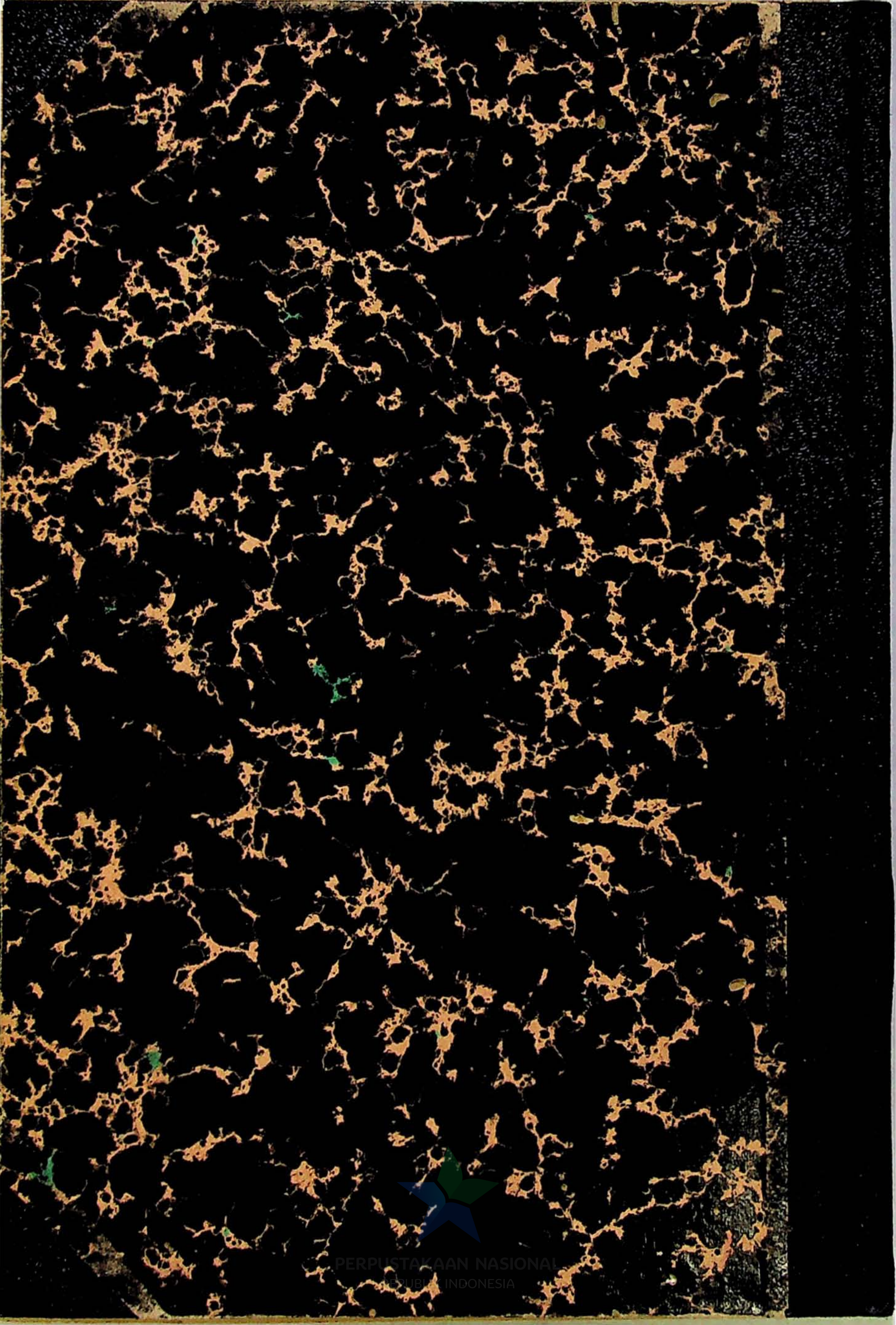
PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA